

VÁLÁMI VÁN...

- Néhány évvel '56 után megjelent Budapesten egy szovjet, bocsánat, orosz komikus, Arkagyij Rajkin - kezdte öreg barátom, Bakó András, kényelmesen hátradőlve karszékében -, és előadott - még hozzá magyarul! - egy humoros monológot, melynek ez volt a refrénje: VÁLÁMI VÁN, DE NEM ÁZ IGÁZI. Fergeteges sikert aratott, nem is sejthette, mennyire a szívünk közepébe talált: ez a mondat ugyanis tökéletesen kifejezte a kor uralkodó életérzését. Most viszont a jelek szerint az igazi ván, csak hogy az valahogy nem eléggé válámi - ugye, érted, mire gondolok?

 Bólintottam, mire Bakó András szivarra gyújtott,
és folytatta.

[illegible]

Én semmit - mentegetőztem ijedten, de öreg barátom ügyet se vetett rám.

[illegible]

mennyországunk is: a padlás. Ide csak ritkán engedtek fel, mert itt tárolták télen a sonkát, kolbászt, a diót is egy vesszőkosárban, meg mindenféle limlomot: kopott, behorpadt bőröndöket, összekötözött újságokat, régi ponyvaregényeket – egy akkoriban feledésre ítélt világ kultúrájának emlékeit; szentképekre is emlékszem, amelyek idekerültek. Ám ezt a télen dermesztően hideg, nyáron kibírhatatlanul forró és fülledt teret fénysugarak járták át, akárcsak a templomi képeken – titokzatos, megszentelt félhomály uralkodott itt, s a fénysugarakban örvénylő porszemek az égi lelkek sereglését idézték. Lélek voltam én magam is, hangtalan mozgású, félig lebegő, amikor a mennyei lomok között kotorásztam. Nem a készleteket megdézsmálni, hanem olvasni jártam ide, de még azt is tiltották... Egyszer megpróbáltam selyemhernyót tenyészteni. Minden reggel felpattantam feles kerékpáromra, és kivágtattam az eperfás országútra. De hiába etettem hernyóimat; vagy a levelek fonnyadtak meg, mire hazaértem, vagy a padlás – hiszen csakis ott tarthattam őket – volt túl meleg vagy túl hűvös, alig néhány gubózott be, nem lett volna érdemes leadni őket a selyemgombolyítóba. Így hát magára hagytam az egész tenyészetet, ám amikor jóval később valamiért felmentem a padlásra, váratlanul rajnyi lepke röppent fel előttem, pörögve-forogva keresték a kiutat, a fehér angyszárnyakat átvilágító fénylándzsák vezették őket – egy perc alatt eltűntek, kirepültek a nyitott padlásablakon. Akkor láttam életemben először és utoljára az ég angyalait – fejezte be Bakó András, és behunyta a szemét.

(Délmagyarország, 1992. február 7.)

(A **Baka István művei. Publicisztikák, beszélgetések** című kötetből)